

RESUM EXECUTIU

**Intervenció Psicològica en
Situacions de Crisi i Emergència**

Una Proposta Formativa per a Caps del Cau

Miquel Compte González

Grau en Psicologia, UAB, 2022

Tutora: Carmina Castellano Tejedor

(1490 paraules)

AGENTS CLAU

En la present investigació, s'explora la capacitat d'intervenció psicològica dels i les caps davant situacions de crisi i emergència al Cau, i es detecten les principals mancances en aquest aspecte. Finalment, es dibuixa una proposta formativa per donar resposta a aquestes mancances.

Per aquest motiu, l'estudi va destinat principalment als i les responsables associatius (RRAA) de l'entitat Minyons Escoltes i Guies de Catalunya, especialment als de la Demarcació BLLGAP. Tot i així, pot ser d'interès per a altres entitats de lleure del territori.

INTRODUCCIÓ

Totes les persones podem viure, al llarg de la nostra vida, alguna situació crítica que trenqui la nostra quotidianitat. L'evidència científica demostra que els fets traumàtics poden tenir un impacte molt negatiu sobre el desenvolupament personal dels afectats, especialment durant la infància i l'adolescència (problemes cognitius i emocionals, trastorns d'ansietat o estrès posttraumàtic, etc.).

En aquest sentit, l'educació emocional i, en especial, el foment de la resiliència, és un element clau per a millorar la capacitat d'adaptació i afrontament dels infants davant situacions potencialment traumàtiques. Conscients d'aquesta realitat, els espais de lleure educatiu, com el Cau o els esplais, fa temps que inclouen l'educació emocional en el seu projecte educatiu.

Ara bé, malgrat tractar-se d'espais segurs de creixement i gaudi, també s'hi poden produir situacions crítiques. En aquests casos, els experts recomanen intervenir des del primer moment per reduir o reparar el dany psicològic i l'impacte emocional de la situació, tal com es fa amb el dany físic. Per tant, els i les caps del Cau tenen una gran responsabilitat pel que fa a la prevenció i disminució del dany psicològic de milers d'infants i joves. Per aquest motiu, és crucial que comptin amb eines suficients per afrontar de manera ràpida i eficaç aquestes situacions crítiques.

Actualment, no existeix cap formació específica en intervenció en crisi per a caps del Cau. Per tant, cal oferir-los espais formatius que s'adeqüin a la realitat de l'escoltisme i a les seves necessitats. A més, tal formació podria servir de precedent per altres entitats de lleure, escoles o altres àmbits.

OBJECTIUS I METODOLOGIA

L'estudi combina la recerca bibliogràfica amb informació extreta d'una enquesta a 73 caps de 16 dels 17 Agrupaments de la Demarcació de BLLGAP, i les entrevistes a la Responsable Pedagògica i al Comissari de la Demarcació. Per tant, s'analitzen dades quantitatives i qualitatives per poder donar resposta a les preguntes de recerca:

- 1) Quines habilitats ha de tenir un/a cap per intervenir a nivell psicològic amb infants o joves quan es produeixen situacions de crisi o emergència?
- 2) Quines d'aquestes habilitats manquen principalment als i les caps de la Demarcació de BLLGAP de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya?
- 3) Quina eina podríem desenvolupar per a formar-los i cobrir aquestes mancances?

RESULTATS

Habilitats necessàries

En la bibliografia es van detectar nou aspectes especialment rellevants en la intervenció en crisi: reaccions d'estrès agut, autocura i gestió emocional, afrontament del dol, resiliència, regulació emocional, comunicació de males notícies, factors de risc i protecció, habilitats comunicatives i habilitats relacionals.

De l'estudi es deriva que tant caps com RRAA consideren que les **habilitats comunicatives i relacionals**, i l'**autocura i gestió emocional**, són les tres habilitats més útils en situacions crítiques al Cau. En canvi, la capacitat de **comunicar males notícies** sembla reservada principalment als i les RRAA. Amb tot, podem afirmar que els i les caps, com a referents dels infants i joves, han de

ser actius en la intervenció de qualsevol crisi i, per tant, han de tenir cert domini de les nou habilitats citades però, especialment de les habilitats comunicatives, relacionals, i d'autocura i gestió emocional.

Mancances

Quant a les mancances dels i les caps en aquests aspectes, sembla que les habilitats més assolides són aquelles que els mateixos **valors escoltes** ja promouen, com les habilitats comunicatives (e.g. escolta activa) o relacionals (e.g. resolució de conflictes). Per tant, caldria incloure els altres aspectes en el funcionament general de l'entitat d'una manera transversal.

L'estudi també va revelar que els i les caps es perceben a si mateixos com a **moderadament eficaços** en la resolució de crisis, fet que els pot motivar a actuar en aquestes situacions tan complexes. L'experiència, cursant més anys com a caps o adquirint càrrecs dins l'Agrupament (AEiG), sembla potenciar aquesta autoeficàcia. Per tant, caldria afavorir la **duració dels caps** i la **rotació** en els càrrecs de responsabilitat.

Per altra banda, més de la meitat de caps considera no tenir cap coneixement en 6 dels 9 aspectes avaluats, sent l'autocontrol i regulació emocional, les habilitats comunicatives i les habilitats relacionals les tres excepcions. A més a més, **creuen necessitar major formació en tots els aspectes**, excepte en les capacitats comunicatives i relacionals.

Finalment, s'han detectat mancances greus dels i les caps en sis de les nou habilitats mencionades, així com en la poca duració com a caps al Cau, la manca de formació en la majoria d'aspectes analitzats i el **desconeixement del protocol i les vies de suport** establertes.

Proposta formativa

L'objectiu final d'aquest estudi era desenvolupar una **proposta formativa** que permetés abordar les mancances dels i les caps de BLLGAP en la intervenció en crisi. En aquest sentit, cal tenir en compte aquelles situacions més habituals que

permetran treballar a partir de casos durant la formació. Això és, els **problemes relacionals, familiars i mèdics**, i especialment els de **violència masclista**. En qualsevol cas, els casos que afecten directament els infants són els més usuals.

Com s'esperava, el contingut proposat generalment no coincideix amb formacions ja existents a l'entitat. A més, l'interès per part dels i les caps de totes les unitats i els i les RRAA en una formació en intervenció en crisi és enorme, especialment entre les dones i els caps menys experimentats. Concretament, **un 95,9% dels enquestats mostra un interès de 6 sobre 10 o superior**.

Per altra banda, la formació s'hauria de distribuir entre tots els AEiG per igual, però especialment entre aquells menys implicats en la Demarcació. Els i les RRAA també reivindiquen rebre la formació abans d'assumir el càrrec, i estendre-la als organitzadors d'altres formacions (e.g. FoCa i Formiga). Per últim, segons els i les RRAA, caldria enfocar-ne el contingut sobretot a la realitat de les **unitats més grans** (Rangers, Pioners i TRUC), però no s'han detectat diferències significatives en les situacions viscudes en les diferents unitats. En qualsevol cas, una possibilitat seria incloure la formació dins els **monogràfics d'especialització de les unitats grans**.

Pel que fa al disseny, cal tenir molt en compte el context en el qual es desenvoluparia la formació, és a dir, la cultura organitzacional i els valors del Cau. La distribució a través de **píndoles formatives**, que poguessin incloure's dins les guies didàctiques de **formacions existents** o implementar-se individualment en els **Espais de Demarcació**, semblen el millor format per aquesta proposta.

Tenint en compte diferents factors, com la utilitat percebuda, el coneixement, o l'absència de cada aspecte dins formacions existents, es va plantejar el següent **ordre de preferència dels continguts** de la proposta formativa:

- 1) Reaccions d'estrès agut
- 2) Autocura i gestió emocional
- 3) Afrontament del dol
- 4) Foment de la resiliència
- 5) Regulació emocional
- 6) Comunicació de males notícies

- 7) Coneixement de factors de risc i protecció
- 8) Habilitats comunicatives
- 9) Habilitats relacionals

CONCLUSIONS

Els i les caps del Cau, com a referents dels infants i joves, han de ser actius en la intervenció de qualsevol crisi. Per tant, han de tenir **coneixement** de possibles reaccions d'estrès agut, afrontament del dol, resiliència, regulació emocional, comunicació de males notícies, factors de risc i protecció, i, especialment, d'autocura i gestió emocional, d'habilitats comunicatives i d'habilitats relacionals.

En aquest estudi, s'han detectat **mancances** dels caps de BLLGAP en el coneixement i formació dels sis primers aspectes mencionats, en la poca duració dels caps al Cau, i en el desconeixement del protocol i les vies de suport establerts.

Així doncs, una **proposta formativa** sobre intervenció en crisi sembla encaixar amb les necessitats i l'interès de l'entitat i els i les caps. L'eventual formació es podria adreçar a tots els i les caps, formadors i RRAA de la Demarcació, i es basaria principalment en situacions crítiques experimentades per joves de les unitats més grans, com problemes relacionals, familiars, mèdics, o de violència de gènere, sense oblidar aquelles situacions que impliquen els caps directament, que cal detectar i afrontar sense tabús. Finalment, es distribuiria mitjançant píndoles formatives que encaixessin amb els valors i context del Cau, i que poguessin ser aplicades per voluntaris formats no experts. En un futur, es dissenyaria una revisió d'eficàcia per poder ajustar i millorar la formació, i valorar estendre-la a altres Demarcacions, entitats o col·lectius.

Amb tot, desenvolupar i implementar una formació en intervenció en crisi no només respondria a l'interès creixent en la salut mental de caps i RRAA del Cau, sinó que faria d'aquest un espai més resiliència i capaç d'afrontar les situacions crítiques que experimenta. Suposaria doncs, un pas més en la determinació de Minyons de *canviar per canviar el món*.